

גט ממדינת הים, צריכים לומר בפני נכתב ונחתם.

הטעם בהכרח, משום שסוברת לישנא זו כרבה, ואפילו שהיום, אחר שלמדו לכתוב לשמה, זו רק גזירה, סוברת לישנא בתרא שגם בשני שלוחים גזרו, שמא יחזור הדבר לקלולו, ולכן צריכין לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

שינוי במשנה: **אחד אומר "בפני נכתב", ואחד אומר "בפני נחתם", פסול.**

אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן: לא שנו במשנה, שפסול, אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם, שאין שניהם שלוחים להביא את הגט, אלא אחד מהם שליח, ואחד בא רק להעיד. וכגון השליח אומר "בפני נכתב" והעד השני מעיד "בפני נחתם". או איפכא, השליח מעיד "בפני נחתם" והעד השני מעיד "בפני נכתב". ובכחאי גוונא פסול, ומשום שיש לנו בירור רק על אחד מן הדברים. כי רק לשליח אנו מאמינים, אבל לשני אין מאמינים, כי הוא רק עד אחד. ונמצא שיש בידנו בירור [או על ה"בפני נכתב", או על ה"בפני נחתם"] רק על מה שהשליח העיד, אבל לא על החלק השני. ולכך פסול, כי צריך שיאמר השליח גם "בפני נכתב", וגם "בפני נחתם".

אבל אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם, ששניהם היו שלוחים, הרי אפילו אחד אמר "בפני נכתב", והשני "בפני נחתם", הגט כשר.

ומוכיחה הגמרא מכך שהכשיר רב שמואל בר רב יהודה בשם רבי יוחנן כששניהם שלוחים:

שתיקנו לומר "בפני נכתב ונחתם", למדו האנשים שצריך לומר "לשמה", וכולם כותבים גט לשמה, ואפילו אם הבעל יערער ויאמר שהגט לא נכתב לשמה, ערעורו לא יתקבל.

אם כן, לכאורה, לפי רבה אין את החשש של לשמה.

ומכל מקום, סובר רבה, שגם אחר שלמדו לכתוב לשמה, צריך לומר "בפני נכתב ונחתם לשמה", משום שחכמים גזרו גזירה, שמא יחזור הדבר לקלולו, וישכחו מלומר לשמה.

ולפי זה אומרת הגמרא, שאפשר לומר, שגם לפי רבה שני שלוחים שהביאו גט ממדינת הים, אינם צריכים להעיד בפני נכתב ונחתם לשמה.

כי היות שהיום, אחר שלמדו כולם לכתוב לשמה – הסיבה שצריך לכתוב בפני נכתב ונחתם לשמה היא רק משום גזירה, בשני שליחים המביאים את הגט זה מילתא דלא שכיחא – ובמילתא דלא שכיחא, לא גזרו רבנן.

ובזה נחלקו שני הלשונות בסוגיא שלפנינו.

לישנא קמא סוברת, שנים שהביאו גט ממדינת הים אין צריכים לומר בפני נכתב ונחתם. והטעם: או משום שסברו כמו רבא, ולרבא ודאי ששני שליחים אינם צריכים לומר בפני נכתב ונחתם, וכמו שנתבאר. או שסברו כמו רבה, ואחר שלמדו לכתוב לשמה זו רק גזירה, שמא יחזור וישתכח, ובשני שלוחים זה לא שכיח, ולא גזרו.

ולישנא בתרא סוברת, אפילו שנים שהביאו

והטעם ששני שליחים אינם צריכים לומר בפני נכתב ונחתם, הוא, או כרבא, שהטעם משום שתיקנו לומר בפני נכתב ונחתם שאין עדים מצויים לקיימו, וכאן עדים מצויים לפנינו. או כרבה, ואחר שלמדו לכתוב לשמה — לא גזרו בשני שליחים לומר "בפני נכתב ונחתם", כיון שזה לא שכיחא].

אמר ליה אביי לרב שמואל בר יהודה:

אלא מעתה, שלדברי רבי יוחנן בשני שליחים אין צריך כלל לומר בפני נכתב ונחתם, **סיפא** דמשנתנו, **דקתני: שנים אומרים "בפנינו נכתב" ואחד אומר "בפני נחתם", פסול, ורבי יהודה מכשיר.**

הרי לפי דבריך, צריך לומר **שטעמא** שפסול לרבנן, כי מדובר בסיפא **דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם** — שאין שניהם שליחים.

הא אם היה **הגט יוצא מתחת ידי שניהם** — **מכשרי רבנן,** כי כששניהם שלוחים אין צריך כלל לומר "בפני נכתב" ו"בפני נחתם". ואם כן, ודאי גם רבנן יכשירו.

אמר ליה רב שמואל ברב יהודה: אין — אכן אם שניהם שליחים, רבנן יודו שהגט כשר.

וחזר אביי והקשה לו: **וכי** אחר שהעמדת את הסיפא שמדובר בה כשאין **הגט יוצא מתחת ידי שניהם,** ולא מדובר ששניהם שליחים אלא רק אחד מהם, אם כן, **במאי פליגי** רבנן שפוסלים ורבי יהודה שמכשיר? הרי ודאי שהגט פסול!

אלמא, קסבר רבי יוחנן: שנים שהביאו גמ ממדינת הים, ושניהם שליחים של הבעל, **אין צריכים שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם.**

ולכן, אף על פי שהאמירה של השליחים לא היתה טובה, כי אחד אמר "בפני נכתב" ואחד "בפני נחתם", וזו אינה אמירה נכונה, כי הטעם שתיקנו לומר "בפני נכתב", הוא, כדי שאנשים לא יטעו ויאמרו, כשם השליח לבדו נאמן לומר "בפני נחתם" כך בכל קיום שטרות עד אחד נאמן. ולכן, תיקנו חכמים שהשליח יאמר גם "בפני נכתב", שבכך ניכר שאין כאן קיום שטרות, כי בקיום שטרות לא שייך לדון על הכתיבה, ויידעו האנשים שבגט יש תקנה מיוחדת להאמין לעד אחד, ולא ילמדו מגט לקיום שטרות.

וכאשר שליח שאמר "בפני נחתם" לא העיד גם "בפני נכתב", אלא השליח השני העיד זאת, הרי עדיין יש לחשוש שאנשים יטעו ויאמרו שרק שליח אחד העיד על החתימות, והאמינוהו, ויטעו לומר שבכל קיום שטרות יש להאמין לעד אחד. ולכן הצריכו חכמים שדוקא אותו שליח שאומר "בפני נחתם" חייב לומר גם "בפני נכתב", ואז מינכרא מילתא שאינו מקיים את הגט, ושוב לא יטעו לומר שקיום שטרות הוא בעד אחד בלבד.

ואם כן, מצד אמירת השליחים, הגט אינו כשר, כי אין כאן אמירה כדבעי. ובהכרח, הטעם שרבי יוחנן הכשיר כאשר שניהם שליחים, הוא משום שסבר, שבשני שליחים אין צריך כלל לומר "בפני נכתב ונחתם", וכל אמירתם מיותרת, ולכן הגט כשר.

ומר סבר, רבי יהודה שהכשיר, סבר, כיון שעל הכתיבה יש שני עדים שמבררים את הכתיבה, לא גזרינן שיבואו לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא, כי היות והאנשים רואים שמביאים שני עדים על הכתיבה, מוכח להם שכאן אין עיסוקנו בקיום שטרות, ולא יטעו לומר שדי לקיום שטרות בעד אחד.⁹

לישנא אחרינא, אמרי לה: כך אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן:

מה ששינו ברישא של המשנה, "אחד אומר בפני נכתב, ואחד אומר בפני נחתם, פסול", מדובר אפילו שהגט יוצא מתחת ידי שניהם, שאפילו שניהם שלוחים, גם כן הדין הוא שהגט פסול.

והטעם הוא כמו שנתבאר, כיון שהשליח שהעיד בפני נחתם לא העיד על הכתיבה, יש חשש שאנשים יטעו ויחליפו בקיום שטרות, ויאמרו שלקיום שטרות מספיק עד אחד. ורק כשהשליח שאומר בפני נחתם הוא אומר גם בפני נכתב זהו היכר שזו היא תקנת חכמים מיוחדת בגט.

ומכל מקום, מכך שפסל רב שמואל בר יהודה בשם רבי יוחנן גם כששניהם שלוחים, מדייקת הגמרא:

אלמא, קסבר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן: שנים שהם שליחים שהביאו גט ממדינת הים, צריכין שיאמרו "בפנינו

כי אם השליח הוא אחד מהשניים שהעידו "בפני נכתב", אך הוא לא העיד "בפני נחתם", אם כן, אין לנו בירור על החתימה, כי רק עד אחד, שאינו שליח, אמר "בפני נחתם", והוא אינו כלום.

ואם השליח העיד רק "בפני נחתם" ולא "בפני נכתב", אלא שיש לנו עדות של שני עדים על הכתיבה שהיתה כדין. מכל מקום, הגט פסול. כי השליח שאמר "בפני נחתם", הרי לא העיד על "בפני נכתב", ויכולים אנשים לטעות ולומר שלקיום שטר אין צריך שנים עדים אלא די בעד אחד.

כי רק על ידי שהעד המעיד "בפני נחתם" מעיד גם "בפני נכתב" יש היכר שאין דבר זה דומה לקיום שטרות הרגיל.

ומתרצינן: לעולם מדובר בסיפא כמו שהעמדנו, שאין שניהם שלוחים, אלא יש רק שליח אחד, והוא העיד רק "בפני נחתם" ולא "בפני נכתב", והגט צריך להיות פסול.

ובאמת, מר סבר — רבנן, גזרינן דילמא אתיא לאיחלופי, ולומר שמהני בקיום שטרות דעלמא עד אחד. כיון שהשליח שהעיד על החתימה, לא העיד על הכתיבה, יכולים האנשים לטעות ולומר שהשליח קיים את הגט, ובכל קיום שטרות מהני עד אחד. ולכן רבנן פסלו את הגט, אפילו כשיש בירור של שני עדים על הכתיבה.

9. וברישא, שהשליח העיד "בפני נחתם" ואדם שאינו שליח העיד "בפני נכתב", גם לרבי יהודה יהיה הגט פסול, משום שה"בפני נכתב" כמאן דליתא דמי, כי עד אחד [שאינו שליח] אינו נאמן — ואם כן "בפני נחתם" בלבד ודאי לא מהני, משום שהאנשים יטעו לומר שקיום שטרות הוא בעד אחד, כי אין שום היכר בגט, משום שאין לנו עדים על הכתיבה כמו בסיפא, ולכן כל שאין לנו בירור על ה"בפני נכתב", פסול. ורק בסיפא, שיש שני עדים על "בפני נכתב",

9. וברישא, שהשליח העיד "בפני נחתם" ואדם שאינו שליח העיד "בפני נכתב", גם לרבי יהודה יהיה הגט פסול, משום שה"בפני נכתב" כמאן דליתא דמי, כי עד אחד [שאינו שליח] אינו נאמן — ואם כן "בפני נחתם" בלבד ודאי לא מהני, משום שהאנשים יטעו לומר שקיום שטרות הוא בעד אחד, כי אין שום היכר בגט, משום שאין לנו עדים על הכתיבה כמו בסיפא, ולכן כל שאין לנו בירור על ה"בפני נכתב", פסול. ורק בסיפא, שיש שני עדים על "בפני נכתב",

נכתב ובפנינו נחתם, ולכן כאן, שלא אמרו כתיקון חכמים, הגט פסול.

והטעם שגם שני שליחים צריכים לומר, הוא משום שלישנא זו סוברת כרבה, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ונחתם זהו משום "לשמה", ואפילו בזמן שלמדו, גזרו חכמים שמא יחזור הדבר לקולו. וגם בשני שליחים גזרו שמא יחזור הדבר לקולו, ולכן אפילו שנים צריכים לומר בפני נכתב ונחתם לשמה.

אבל לרבא, ודאי שניים שהביאו גט, אינם צריכים לומר בפני נכתב ונחתם.

אמר ליה אביי לרב שמואל בר יהודה: **אלא מעתה**, ששני שלוחים המביאים גט גם צריכין לומר בפני נכתב ובפני נחתם, **סיפא** דמשנתנו, **דקתני: שנים אומרים בפנינו נכתב, ואחד אומר בפני נחתם, פסול.** ורבי יהודה **מכשיר**. לפי דבריך אפשר לומר **שאפילו אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם, ששניהם שליחים, גם פסלו רבנן?**

אמר ליה רב שמואל בר יהודה: אין! אכן גם אם שניהם שליחים, הגט פסול לדעת רבנן. כי השליח שאמר בפני נחתם הוא לא העיד "בפני נכתב", אלא אחרים, וסוברים רבנן שגם במקרה כזה יש חשש שאנשים יחליפו בקיום שטרות ויאמרו שקיום שטרות הוא בעד אחד. ורק אם השליח שהעיד על החתימה העיד גם "בפני נכתב" אז יש היכר שאין כאן קיום שטרות אלא תקנת חכמים בגט.

ופשיטא לגמרא, שלסברא זו גם רבי יהודה

מודה, וסובר ששליח אשר העיד "בפני נחתם", ושני עדים שהם שליחים, העידו בפני נכתב, שהגט פסול, היות ויש חשש שאנשים יחליפו, ויטעו לומר שקיום שטרות הוא גם בעד אחד.

ולכן מקשה הגמרא: **במאי קא מיפלגי?**

ומתריצין: **מר סבר**, רבנן סברו, כי הטעם שגט הבא ממדינת הים תקנו חכמים לומר "בפני נכתב ונחתם", הוא **לפי שאין בקיאות לשמה**, והוא טעמו של רבה. ולטעם זה, אם שני שליחים מביאים גט, גם צריכין לומר בפני נכתב ונחתם. ולכן בסיפא פסול משום שהאמירה איננה כדבעי. כי המעיד על החתימה אינו מעיד על הכתיבה.

ומר סבר — רבי יהודה שהכשיר בסיפא, סבר כי הטעם שתיקנו לומר בפני נכתב ונחתם הוא **לפי שאין עדים מצויין לקיימו**, והוא טעמו של רבא. ולטעם זה, ודאי שאם שני שליחים הביאו את הגט — ויש כאן עדים מצויין לקיימו, אין כלל את תקנת "בפני נכתב ונחתם". ולכן הכשיר רבי יהודה בסיפא של המשנה, ואפילו שהשליחים לא אמרו כדבעי את ה"בפני נכתב ובפני נחתם", הגט כשר, משום שאין צריך כלל את עדותם.

ומקשינן לפי הסבר זה, במחלוקת רבנן ורבי:

לימא, דמחלוקת רבה ורבא מפני מה תיקנו לומר "בפני נכתב ובפני נחתם", מחלוקת **תנאי היא** — רבנן ורבי יהודה! ?

חלק רבי יהודה, כיון שיש היכר שאין כאן קיום שטרות, ולכן הכשיר את הגט.

רבנן סוברים כמו רבה, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם, הוא משום שמא יבוא הבעל ויערער שאין הגט לשמה, ולכן גם כששני שליחים הביאו את הגט, צריכים הם לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ולכן במשנה פסול.

ורבי יהודה סבר כרבא, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם הוא משום שמא יערער הבעל שהגט מזויף, ולא יהיו עדים מצוים לקיימו. ולכן, בשני שליחים, שיש לפנינו עדים, אין צריכים לומר בפנינו נכתב ונחתם. ולכן במשנה, אפילו שלא אמרו כדן, הגט כשר, כי אין צריך את עדותם כלל.

ורבי יהודה סבר כרבא, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם הוא משום שמא יערער הבעל שהגט מזויף, ולא יהיו עדים מצוים לקיימו. ולכן, בשני שליחים, שיש לפנינו עדים, אין צריכים לומר בפנינו נכתב ונחתם. ולכן במשנה, אפילו שלא אמרו כדן, הגט כשר, כי אין צריך את עדותם כלל.

ומתרצת הגמרא: לא! אין צריך לומר שבזה נחלקו רבנן ורבי יהודה.

אלא, רבא מתרץ שמחלוקתם של רבנן ורבי יהודה היא בלישנא קמא, דהיינו שבשני שלוחים אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ובהכרח שהמשנה מדברת כשאין שניהם שליחים.

וברישא, שאחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם, כיון שרק אחד שליח והשני הוא רק עד אחד, ודאי הגט פסול.

וגם אחר שלמדו שצריך לכתוב גט לשמה, גזרו חכמים להמשיך ולומר בפני נכתב ונחתם לשמה, שמא יחזרו וישכחו שצריך לכתוב לשמה. ומשום כך במשנה, כיון שלא אמרו כדבעי, שהשליח שהעיד על החתימה לא העיד על הכתיבה, ויש חשש איחלופי, הגט פסול.

ובסיפא, שאחד אומר בפני נחתם והוא השליח, ושנים שאינם שליחים אומר בפני נכתב, פסול, כיון שאין השליח המעיד על החתימה מעיד גם על הכתיבה, הרי אנשים יבואו לאיחלופי בקיום שטרות ויאמרו שקיום שטרות הוא אחד.

ורבי יהודה שהכשיר, סבר, כיון שיש שני עדים על הכתיבה, זהו היכר מספיק שלא

ורבי יהודה סבר כרבא, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם הוא משום שמא יערער הבעל שהגט מזויף, ולא יהיו עדים מצוים לקיימו. ולכן, בשני שליחים, שיש לפנינו עדים, אין צריכים לומר בפנינו נכתב ונחתם. ולכן במשנה, אפילו שלא אמרו כדן, הגט כשר, כי אין צריך את עדותם כלל.

ורבי יהודה סבר כרבא, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם הוא משום שמא יערער הבעל שהגט מזויף, ולא יהיו עדים מצוים לקיימו. ולכן, בשני שליחים, שיש לפנינו עדים, אין צריכים לומר בפנינו נכתב ונחתם. ולכן במשנה, אפילו שלא אמרו כדן, הגט כשר, כי אין צריך את עדותם כלל.

ורבי יהודה סבר כרבא, שהטעם שצריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם הוא משום שמא יערער הבעל שהגט מזויף, ולא יהיו עדים מצוים לקיימו. ולכן, בשני שליחים, שיש לפנינו עדים, אין צריכים לומר בפנינו נכתב ונחתם. ולכן במשנה, אפילו שלא אמרו כדן, הגט כשר, כי אין צריך את עדותם כלל.

שברישא רבי יהודה פוסל! אלא לעולם גם ברישא רבי יהודה מכשיר, ומה שאמר רבי יהודה מכשיר "בזו", כונתו היא למעוטי אחד אומר בפני נחתם הגט אבל לא אמר בפני נכתב.

ודין זה לכאורה הוא פשוט, שהגט פסול לכולי עלמא, שהרי יש לנו רק בפני נחתם, ומה בא רבי יהודה להשמיענו ש"בזו" הוא לא מכשיר.

אלא, דסלקא דעתך אמינא, הואיל ורואים מזה שחלק רבי יהודה בסיפא, שלא גזר רבי יהודה גזירה שמא יחזור דבר לקלקולו, אולי גם את הגזירה של "דילמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא" ושיאמרו שבכל קיום שטרות מספיק לקיים בעד אחד, נמי לא גזר רבי יהודה. ובאחד אומר בפני נחתם ולא אמר בפני נכתב הגט יהיה כשר.

כי הרי כל מה שהוצרכו לומר בפני נכתב זהו משום היכר שלא יחליפו בקיום שטרות, ואם רבי יהודה לא סובר את הגזירה הזו של שמא יחליפו לומר שקיום שטרות בעד אחד, יהיה כשר גם כשלא אמרו כלל בפני נכתב.

קא משמע לן רבי יהודה שדוקא "בזו" — באחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם — רבי יהודה מכשיר, ולא כשלא אמר כלל בפני נכתב, כי לגזירה זו, שמא יחליפו בעד אחד, מודה רבי יהודה.

איתמר נמי כלישנא בתרא, שמחלוקת רבנן ורבי יהודה בשניהם שלוחים. דאמר רבי יהודה: שנים שהביאו גט ממדינת הים, באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. ומוכח שפליגי גם כאשר שניהם שלוחים.

אבל בודאי, שליח אחד שהביא גט, גם אחר שלמדו שצריך לשמה, צריך לומר בפני נכתב ונחתם לשמה, כי גזרו שמא יחזרו וישכחו שצריך לשמה, ורק בשני שליחים, שזה מילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן, ואינם צריכים לומר. ומשום כך הכשיר רבי יהודה, כי אין צריך את אמירתם כלל, ולכן הגט כשר.

ומקשה הגמרא: אם הטעם שרבי יהודה מכשיר הוא משום שסבר שכאשר שניהם שליחים אין צריך את עדותם כלל, אם כן, וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא, במקרה שאחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם, שרבי יהודה יכשיר כיון ששניהם שליחים — וכשיש שני שלוחים אין צריך כלל לומר בפני נכתב ונחתם.

ומתרצת הגמרא: הא אתמר עלה: אמר עולא, חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה, באחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם שהגט כשר.

מתיב רב אושעיא לעולא מברייתא שכתוב בה: רבי יהודה מכשיר בזו.

ומדוייק ממנה, שדוקא במקרה האחרון, ששנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם, חלק רבי יהודה והכשיר, ולכן אמר שהוא מכשיר "בזו", ולא באחרת!

מאי לאו, האם אין כונתו של רבי יהודה לומר, שדוקא בסיפא כשר, ולמעוטי את הרישא, אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם, שבזה לא הכשיר. ולא כעולא שאמר שרבי יהודה חלק גם בראשונה! ?

ומתרג עולא: לא למעוטי את הרישא ולומר

רבה בר בר חנה חלש, חלה. עול לנביה —
 באו אליו רב יהודה ורבה לשיוולי ביה,
 לשאול בשלומו.

בעו מיניה: שנים שהביאו גט ממדינת הים
 — צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו
 נחתם, או אין צריכין? נסתפקו האם כלישנא
 קמא שבשני שלוחים אין צריך לומר, או
 כלישנא בתרא.

אמר להם: אין צריכים לומר בפנינו נכתב
 ונחתם. כי מה אילו יאמרו "בפנינו גירשה"
 במדינת הים, מי לא מהימני? ולכן אינם
 צריכים לומר יותר כלום. ואם כן, כל שנים
 שמביאין גט, אין צריכים לומר בפנינו נכתב
 ובפנינו נחתם וכלישנא קמא.

אדהכי — תוך כדי דיבורם, אתא ההוא
 חברא — גוי פרסי.

שקלה לשרגא מקמייהו, לקח את הנר שהאיר
 להם, כי אותו יום היה חג לפרסים, שבו הם
 נהגו שאין מדליקין נרות רק בבית העבודה
 זרה שלהם.

אמר רב בר בר חנה: רחמנא, הקב"ה! אנא
 ממך —

או בטולך — בצילך, שמור עלינו והשיבנו
 מהגלות.

או בטולא דבר עשו! ואם אנו צריכים להיות
 בגלות, אנו מבקשים שנהיה בצילם של בני
 עשו, שהם מכבדים אותנו, ולא בגלות של
 בני פרס, שמפריעים לנו.

ומקשה הגמרא: למימרא, דארומאי, בני
 עשו, מעלו, עדיפים הם מפרסאי?!

והתני רבי חייה: מאי דכתיב בספר איוב
 [כח כג] "אלוהים הכין דרכה, והוא ידע את
 מקומה"?

יודע הקב"ה בישראל שאין יכולין לקבל
 גזירת ארומיים, (10) עמד והגלה אותם לבבל!
 ומשמע שאדרכה, הפרסים השולטים בבבל,
 יותר קלים לנו מבני עשו.

ומתרצת הגמרא: הא דדרש רבי חייה
 ששלטונם של בני בבל יותר קל לנו מבני
 עשו, זה מקמי דאתו חברי — הפרסים,
 לבבל, שאז היו בני בבל עדיפים לנו מבני
 עשו.

ואילו הא דאמר רבה בר בר חנה שבני עשו
 עדיפים, לבתר דאתו חברי לבבל. מאז
 שהשתלט כורש על בבל, הם נעשו גרועים
 מכולם, ועדיפי בני עשו מהפרסים שבבבל.

שנינו במשנה בדין האחרון: אחד אומר
 בפני נכתב, ושנים אומרים בפנינו נחתם,
 כשר.

אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: לא שנו
 במשנה שהגט כשר, אלא שהגט יוצא מתחת
 יד עד כתיבה — שהוא השליח. והוא נאמן
 על "בפני נכתב", ועל החתימה יש קיום של
 שני עדים, דנעשו כשנים על זה — על
 הכתיבה, כי שליח נאמן כשנים, וכשנים על
 זה, על החתימה.

אבל אם הגט יוצא רק מתחת ידי עדי

10. יש גורסים רומיים, ויש גורסים אדומיים.